



۱۱ جون ۲۰۱۴



داکتر سيد عبدالله کاظم

یک ضایعہ بزرگ علمی

با تأسف اطلاع گرفتیم کہ شخصیت برآزنده علمی کشور پوهاند داکتر محمد عثمان هاشمی بروز شنبه مورخ ۱۷ جوزا (مطابق ۷ جون) به سن هشتاد سالگی نسبت مریضی که عاید حال شان گردیده بود، در یکی از شفاخانه های شهرسانفراسکو داعی اجل را لیبیک گفته و به دیار حق پیوست.

انا لله و انا اليه راجعون

مرحوم پوهاند داکتر محمد عثمان هاشمی یکی از دانشمندان پرآوازه کشور در ساحه طبابت و رشته اختصاصی «فزیولوژی» بود که سالها در پوهنخی طب پوهنتون کابل و پوهنخی طب «کاسابلانکا» در کشور مراکش به حیث پروفیسور تدریس کرد و صدها شاگرد را در آن ساحه تربیه نمود.

مرحوم پوهاند عثمان هاشمی در سال ۱۹۳۴ در شهر کابل چشم به جهان گشود و درشش سالگی شامل لیسه عالی استقلال گردید، پس از فراغت از آن لیسه در سال ۱۹۵۲ در پوهنخی طب پوهنتون کابل به تحصیل پرداخت، در سال ۱۹۵۹ با اخذ سند دوکتورا از آن پوهنخی فارغ گردید. سپس به خدمت عسکری شتافت و با ختم آن و گذشتاندن موفقانه ای یک امتحان اختصاصی به حیث عضو تدریسی پوهنخی طب پوهنتون کابل در دیپارتمنت فزیولوژی شروع بکار کرد. با ابراز لیاقت و اهلیت علمی در آن دیپارتمنت موفق به اخذ یک سکالرشپ جهت تحصیلات عالی در پوهنتون شهر «لیون» فرانسه گردید و در سال ۱۹۶۵ رهسپار آنکشور شد. داکتر عثمان هاشمی در سال ۱۹۷۰ به اخذ درجه دوکتورا در فزیولوژی نائل آمد و سپس با گذشتاندن امتحان مخصوص در همان سال سند «دوکتورا اگریژه» را که یکی از بلندترین درجه تحصیلی در آن کشور محسوب میشود، بدست آورد.

با آنکه برای پوهاند عثمان هاشمی شرایط کار در آن کشور مساعد بود، ولی نظر به حس وطندوستی و خدمت به وطن و مردم پس از ختم تحصیلات عالی به کشور برگشت و از ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۸ به حیث استاد و آمر دیپارتمنت فزیولوژی پوهنخی طب پوهنتون کابل تدریس کرد و در عین زمان به سمت معاون آن پوهنخی ایفای وظیفه نمود. پس از کودتای منحوس کمونیستی موصوف از معاونیت پوهنخی برطرف گردید و اما به وظیفه تدریس ادامه داد. تا آنکه در اواخر جولای ۱۹۷۸ یعنی فقط سه ماه بعد از کودتای ثور او با جمعی از استادان پوهنتون به جرم فعالیت سیاسی و ضدیت با رژیم خلقی - پرچمی بازداشت گردید و مدت بیش از ۱۹ ماه را در زندان مخوف پلچرخ کابل گذراند. پس از تهاجم قوای شوروی به افغانستان با رویکار آمدن ببرک کارمل و اعلان «عفو عمومی» نامنهاد موصوف با جمعی دیگر از زندان رها گردید.

پوهاند داکتر عثمان هاشمی پس از رهائی از زندان مجدداً به وظیفه استادی در پوهنخی طب کابل برگشت که این بار شرایط تدریس کاملاً تغییر یافته و وابستگی به حزب و افکار کمونیستی، جای دانش مسلکی و علمی را گرفته بود. تحمل این شرایط برای دانشمندی با احساس و مسلمان متدین بسیار ناگوار و پر از مخاطره بود. با آنهم داکتر هاشمی این وضع را ناچار تحمل میکرد، ولی در خفا در صدد ترک کشور بود. در این موقع از طرف پوهنتون شهر «لیون» و استادان و همکاران سابق برایش پیشنهاد شد تا به فرانسه آمده و در آنجا به تدریس بپردازد. در شرایط دشوار آنوقت بیرون شدن از کشور با چهار فرزند و خانم کار ساده نبود، تا آنکه به کمک بعضی از دوستان نزدیک در اواخر ۱۹۸۰ موفق شد با قبول خطر و صدها مشکل بصورت مخفی و پوشیدن لباسهای محلی از طریق زمین و بیراهه خود و فامیل را به پاکستان برساند. بعد از اقامت کوتاه در پشاور راهی فرانسه شد. در فرانسه برایش کرسی تدریس را به حیث پروفیسور در پوهنخی طب پوهنتون «کاسابلانکا» در کشور مراکش پیشنهاد کردند که پذیرفت و با فامیل روانه آنجا گردید.

او مدت ۱۴ سال را در آن پوهنتون به تدریس پرداخت و در این مدت دوپسر و یک دخترش تحصیلات خود را در رشته طب به پایان رسانیدند که هر سه پس از آن به امریکا آمدند و به حیث داکتر طب بکار آغاز کردند. بدینوسیله زمینه مساعد شد تا داکتر

د پائو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې دليکنيزې ښې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ

هاشمی با خانم و دختر دوشم که تازه از مکتب فارغ شده بود، در سال ۱۹۹۴ به امریکا مهاجرت کنند و از آنوقت تا امروز در این کشور اقامت دارند.

پوهاند داکتر عثمان هاشمی نه تنها یک شخصیت دانشمند و علمی بود که باید به وجود آن افتخار کرد، بلکه باید اذعان داشت که اوبه حیث یک افغان وطندوست، مسلمان صادق و بادیانت و صاحب عزم متین قبلاً میدانست که با وقوع کودتای منحوس ثور عاقبت کاروطن به کجا خواهد رسید. لذا او از همان روزهای اول کودتا در پی مقابله با عناصر این رژیم برآمد و با عده ای از همفکران خود یکجا شد و همه باهم به تشکیل یک حرکت جدید بنام «نهضت وحدت ملی افغانستان» پرداختند. پوهاند هاشمی یکی از هشت عضو بنیاد گذار این نهضت بود که یکماه بعد از کودتای ثور با تسوید یک اساسنامه باهم تعهد کردند تا در برابر رژیم به اقدامات سیاسی و عملی بپردازند. اعضای مؤسس این نهضت در افغانستان عبارت بودند از: پنج تن از استادان پوهنخی اقتصاد هریک: داکتر غلام محمد نیاز، داکتر عزیزالله لودین، داکتر میرمحمد امین فرهنگ، داکتر سیدعبدالله کاظم و محمد داود یار (بعداً داکتر) و سه تن از استادان پوهنخی طب پوهنتون کابل هریک: داکتر محمد عثمان هاشمی، داکتر محمد اختر مستمندی و داکتر ضامن علی غرجی که از جمله همه (به استثنای مرحوم داکتر ضامن علی غرجی و محمد داود یار) در اواخر ماه سرطان ۱۳۵۷ (جولای ۱۹۷۸) از طرف رژیم بازداشت و پس از شکنجه های طاقت فرسا به زندان پلچرخ زندانی شدند. (آقای داود یار بعد از اطلاع بازداشت دیگر اعضا از چنگ رژیم فرار کرد و به آلمان رفت و داکتر غرجی بعداً در جریان قیام مسما به «قیام چنداول» توسط رژیم به شهادت رسید).

راجع به فعالیت های این نهضت و دلایل زندانی شدن اعضای آن مقالات متعدد از این قلم و نیز از طرف دیگر اعضای نهضت نوشته شده و مرحوم داکتر عثمان هاشمی در کتابی بنام «فرار از کام مرگ - از کودکی تا مرز های نابودی در زندان کمونیستی» تا جائیکه حافظه کار داده، شرحی مبسوط در زمینه ارائه کرده است که یک قسمت زیاد محتوای آن مربوط به خاطرات شخصی خود ایشان میباشد. متن در این کتاب در دسمبر ۱۹۹۶ در ۳۵۰ صفحه در امریکا به چاپ رسید و متعاقباً ترجمه انگلیسی آن در ۲۰۰۴ تکمیل و نشر گردید. ناگفته نماند که دوره اول نهضت با پراکنده شدن اعضای مؤسس آن در اکناف دنیا در حالت تعلیق قرار گرفت، ولی دور دوم آن بنا بر ضرورت و به دلیل ناکامی تنظیم های جهادی در نجات کشور و شیوع جنگ های داخلی بار دیگر در سال ۱۹۹۳ به اشتراک یک عده کثیر شخصیت های مهاجر در اروپا و امریکا بار دیگر شروع به فعالیت کرد که متأسفانه نهضت این بارتوأم با عروج طالبان و رخنه در افکار بعضی از اعضای جدید مبنی بر حمایت از طالبان در سال ۱۹۹۵ از هم پاشید و تا اکنون در همین وضع قرار دارد که در فرصت مساعد انشاءالله همه رویداد ها را بطور مستند به حیث یک جریان تاریخی خواه نگاشت.

مرحوم پوهاند هاشمی با آنکه یک طبیب بود، ولی قریحه شعری داشت که گاه گاهی به دامن شعر و ادب پناه می برد و احساس لطیف خود را در قالب اشعار میهنی بیان میکرد که همه پر از درد وطن، فرقت و مهاجرت اند. در اینجا بطور نمونه یکی از سروده های او را خدمت قدیم میدارم:

گر ببالش سر گزارم، ناله توفان میکند
وربهم مژگان گزارم، دیده گریان میکند
سرپناه دیگرم، جز گوشه میخانه نیست
عرضه بازار کفرم گر مسلمان میکند
دل به صحبت رندان نشیند روزها
چون مئیس خلوتی شد، گریه پنهان میکنم
دست صیادان دیر، از شش جهت تیرم زند
خونبهای من، فلک از بسکه ارزان میکند
خون معصومان سراپا دامن صحرا گرفت
درچمن گر خار روید، گل بیابان میکند
رنگ اضمحلال بینم در مقام آدمی

د پانو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولی

دیو و دد را عار باشد، آنچه انسان میکند.

(این سروده را خودش به قلم خود برایم ۱۵ سال قبل فرستاد که یادگار یست از یک دوست گرامی، دانشمند و هم‌زم)

در اینجا یگانه عکس دسته جمعی را که در آخرین روزهای زندان بوسیله یک عکاس رسمی گرفته شده و بعداً بصورت مخفی در اختیار من قرار گرفته، جهت تداعی خاطر روزهای دشوار تقدیم میدارم:



زندان پلچرخ - مورخ ۳۰ دسمبر ۱۹۷۹ (۸ جدی ۱۳۵۸)

از راست به چپ: (قطار ایستاده) - محمدولی یوسف، داکتر غلام محمد نیاز، داکتر ولید حقوقی، داکتر عبدالله عثمان؛ (قطار نشسته) - داکتر سیدعبدالله کاظم، داکتر محمد نادر عمر، داکتر عزیز الله لودین، داکتر روان فرهادی، داکتر محمد عثمان هاشمی، داکتر محمد اختر مستندی و جکتورن محمد عزیز حنیف.

بدینوسیله به روان پاک این دوست عزیز، دانشمند وطن‌دوست، با دیانت و مبارز راه حق اتحاد دعا کرده و برای مرحومی بهشت برین آرزو میکنم و به خانم همراز و همسفر شان محترمه نادره عزیز عثمان، و هریک از فرزندان دانشمند شان وحید عثمان، زرشاد عثمان، شیدا عثمان و فرید عثمان و بخصوص دوست قدیم و دانشمند خود جناب پوهاند داکتر محمد طاهر هاشمی (یگانه برادر مرحومی) و باقی اعضای محترم خانواده تسلیت عرض کرده، از بارگاه الهی برای شان صبر جمیل و اجر عظیم خواهانم. همچنان این ضایعه را برای جمله دوستان، همکاران و بخصوص هم مسلکان و شاگردان این استاد بزرگوار تسلیت گفته و از هریک می‌خواهیم در حق این مبارز و دانشمند کشور دعای خیر و مغفرت کنند. من و خانم راضیه کاظم با النوبه خود را در این مصیبت وارده شریک باهمه اعضای فامیل و دوستان میدانیم.

با احترام

د پانوی شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ